

Co dokáže čaj

Vzpomínám si, jak se přibližně před čtvrtstoletím v Praze objevila reklama na jeden druh černého čaje. Anglický nápis na obrázku se šálkem zněl „What a difference this tea makes“ a ten český „Co dokáže čaj“. Překlad to byl velmi zdařilý: tři snadno zapamatovatelná slova, která člověka vybízela, aby dotyčné zboží zakoupil a zjistil, co to s ním udělá. Make a difference se nepřekládá úplně snadno – znamená to něco jako „kladně zapůsobit, mít pozitivní efekt“, někdy také „změnit k lepšímu“. A to právě šálek čaje dokáže, jak potvrdí každý jeho příznivec.

Britové čaj milují, ačkoli nejsou lhostejní ani vůči kávě. Slovo tea přešlo do angličtiny i dalších evropských jazyků dvěma různými cestami z Číny. Čaj a všechno, co s ním souvisí, patří k Anglii stejně jako královská rodina nebo londýnský Tower. Tea neoznačuje jen nápoj, ale taky odpolední svačinu, k níž se kromě čaje podává i sladké pečivo nebo sendviče; případně i večeri, někdy nazývanou high tea. Zatímco odpolední čaj byl v minulosti neodmyslitelně spjat s vyššími kruhy, high tea si dávali po návratu z práce lidé z nižších vrstev (high = vysoký nesouvisí se společenským postavením, nýbrž s výškou stolu). Turisté si v Británii rádi dopřávají takzvaný cream tea, což je konvička čaje a k němu sladký vdoleček s džemem a hustou smetanou.

Slov, která s čajem souvisejí, existuje v angličtině spousta. Nejvíc jich pochopitelně krouží kolem přípravy čaje: tea bag je sáček čaje, tea ball znamená ponorné sítko na sypaný čaj a tea strainer sítko obyčejné. Tea cup je šálek, z něž se čaj pije, (slouží i jako odměrná jednotka v receptech, cca 150 ml) teapot je čajová konvice (pozor, neplést s konvicí v níž se vaří voda – to je kettle) a tea cosy je látkový kryt na ni, který udržuje čaj teplý (česky se prý správně jmenuje čajová panenka).

Tea service nebo tea set je čajový servis či souprava, tea time pro změnu zas doba, kdy se tradiční čaj podává; buď se dá přinést na podnosu (tea tray), nebo přivést na speciálním servírovacím vozíku (tea trolley). K čaji můžeme přikusovat tea cake nebo tea bread – obojí sladké a těsto většinou obsahuje sušené ovoce a rozinky.

I v práci běžně bývá tea break neboli krátká přestávka na čaj. Ve volném čase můžete vyhledat nejbližší tearoom či teashop. Nebo třeba uspořádat tea party, čajový dýchánek; ty ještě nevymřely, zatímco někdejší tea dances, tedy dýchánky s tancem, na které si dámy oblékaly dlouhé šaty zvané tea gowns, patří nenávratně minulosti. Pamětníci si možná vybaví takzvané „odpolední čaje“, taneční zábavy, které kdysi existovaly i u nás.

Jazykový koutek

Šálek čaje, familiárně cuppa, si Britové dopřávají v podstatě kdykoli, někdy i před spaním. Není tedy divu, že výraz „my cup of tea“ znamená prostě něco, co má člověk v oblibě. U nás doma poměrně často usedáme k čaji o páté, a když při prvních doušcích pocítíme, jak se nám po těle rozlévá blažený pocit, konstatujeme: „What a difference...“

Zora Freiová (překladatelka)

Článek původně vyšel v Lidových novinách 9. ledna letošního roku. My jej publikujeme s laskavým svolením redakce.

čfk

